

Sygn. akt III USK 87/21

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania W. G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.
o przeliczenie świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9
marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
 - 2. nie obciąża W.G. kosztami pełnomocnika organu rentowego**
- w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z dnia 30 października 2019 r. sygn. akt III AUa (...) oddalił apelację W. G. od wyroku Sądu Okręgowego w Z. z dnia 16 stycznia 2019 r. sygn. akt IV U (...)

Ten wyrok Sądu Apelacyjnego pełnomocnik W.G. zaskarżył skargą kasacyjną, zarzucając naruszenie: przepisów prawa procesowego: „233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów, a także wydanie wyroku w oparciu o dowolną ocenę dowodów, przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób uniemożliwiający logiczną kontrolę wywodów Sądu co do ustalonych faktów i przyjmowanych na podstawie tych faktów konkluzji, mających znaczenie dla wydania zaskarżanego orzeczenia”, a także naruszenie

prawa materialnego: „art. 97 ust. 1 ustawy o dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - poprzez brak uznania, że pierwotna decyzja o przyznaniu prawa do emerytury ze znacznikiem EW 90 została wydana z winy zakładu pracy, a powinna być wydana ponownie z tym samym oznaczeniem w momencie, którym skarżący spełnił warunki formalne, b) art. 7, 24, 45 ust. 1, 67 Konstytucji RP - poprzez pozbawienie skarżącego prawa do emerytury z oznaczeniem EW - 90, mimo tego, że skarżący nabył i skutecznie to uprawnienie, c) art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1340; dalej również jako: ustawa emerytalna) poprzez nieprawidłowe ustalenie, że wnioskodawca nie przedstawił nowych dowodów i okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń, podczas gdy Sąd I instancji nie był zainteresowany przedstawieniem tych okoliczności, czemu dał wyraz oddalając wniosek o przesłuchanie skarżącego w trybie art. 299 k.p.c., wskutek czego Sąd pozbawił skarżącego do przedstawienia tych okoliczności”.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania pełnomocnik ubezpieczonego oparł na sugestii, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W ocenie autora skargi „Decyzją z dnia 16-08-1991 r. EW90 - (...) odmówiono stronie przyznania emerytury EW-90. Od powyższej decyzji strona postępowania odwołała się do sądu, jednocześnie informując zakład pracy o odmowie przyznania świadczenia. Zakład pracy PKS T., przywrócił pracownika do pracy od 16-09-1991 r. W wyniku odwołania się od decyzji ZUS ponownie dokonał analizy przedstawionych dowodów i decyzją z dnia 04-10-1991 r. znak [...] (podpisane 08-10-1991r.) przyznał świadczenie na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. od dnia 11-07-1991 r. Wskutek następczego postępowania organu rentowego powyższe prawo do emerytury zostało wnioskodawcy niesłusznie odebrane.”

Następnie wskazał przepisy: art. 39, art. 40, art. 51, art. 63, art. 243 k.p., art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, art. 6 i 13 ustawy o zwolnieniach grupowych, art. 6 i 13 Konwencji o ochronie praw człowieka oraz art. 7, 24, 45 ust. 1, 67 Konstytucji RP. Posumował to słowami: „Z przedstawionego powyżej wyводу w sposób nie

budzący wątpliwości wynika, że na skutek błędów organu rentowego wnioskodawca utracił prawo do emerytury z oznaczeniem EW - 90. Zaś przedmiotowym wnioskiem a następnie odwołaniem, apelacją oraz skargą kasacyjną wnioskodawca dochodzi prawa do emerytury ze znacznikiem EW 90. tj. takiego prawa do emerytury jakie miał pierwotnie. W związku z czym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadniony”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a z ostrożności procesowej w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, wniósł o jej oddalenie. W obu tych przypadkach wniósł o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej oczywistą zasadność jego skargi kasacyjnej wiąże z naruszeniem wielu przytoczonych przepisów, ale nie precyzuje, na czym miałyby polegać naruszenie tych przepisów. Pomija przy tym ustalenia zaskarżonego wyroku, z których wynika, że „zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił wnioskodawcy prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270). Organ rentowy uznał więc, iż nie zaistniała żadna z wymienionych w tym przepisie przesłanek ponownego ustalenia prawa lub wysokości emerytury W. G. Przedmiotem badania Sądu w toku postępowania powinna być zatem prawidłowość decyzji pozwanego w omawianym zakresie, a w szczególności spełnienie warunku określonego w art. 114 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy. Z dokumentacji zebranej w aktach emerytalnych nie wynika jednak, aby do wniosku o przeliczenie świadczenia dołączono jakiegokolwiek nowe dowody lub powołano ujawnione nowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia emerytalnego ubezpieczonego lub jego wysokość. Za nową okoliczność nie może być uznany powołany w apelacji fakt „udowodnienia i potwierdzenia przez sąd wszystkich przesłań przywrócenia EW 90”. Okoliczność, iż organy orzekające w niniejszej sprawie mają świadomość, iż do nieprawidłowego obliczenia stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy w 1991 roku doszło na skutek błędu zakładu pracy wystawiającego świadectwo pracy nie oznacza, że aktualnie istnieje możliwość przeliczenia emerytury strony w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Po 1991 roku wydano bowiem szereg decyzji i orzeczeń sądowych związanych z konsekwencjami powyższego błędu. Nigdy nie doszło jednak do sytuacji, że wnioskodawca nie pobierałby emerytury lub został zobowiązany do jej zwrotu. Wszystkie okoliczności, na które powołuje się W. G. były już przedmiotem badania sądów orzekających w przedmiocie świadczenia wnioskodawcy. Szczegółowo

opisał to Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, dokładnie analizując przy tym całość dokumentacji zawartej w aktach niniejszej sprawy oraz aktach do niej dołączonych. Odnośnie zawartego w apelacji zarzutu naruszenia prawa procesowego polegającego na naruszeniu art. 233 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przesłuchanie ubezpieczonego w charakterze strony Sąd podkreślił, iż odmowa dopuszczenia przedmiotowego dowodu była w pełni uprawniona i nie mogła skutkować dokonaniem nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie. Przedmiotem niniejszego postępowi było bowiem badanie przesłanek nabycia przez W. G. prawa do emerytury na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy z dnia 26 stycznia 1990 r.”

Podstawową jednak wadliwością wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest pominięcie art. 114 ust. 1e ustawy emerytalnej, w myśl którego uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres: 1) 10 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2-4; 2) 5 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5; 3) 3 lat - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

W aspekcie oceny prawomocnego wyroku w sprawie o sygnaturze akt IV U (...), a także braku odniesienia się do zarzutu Sądu, że nie przedłożył on żadnych nowych dowodów, ani nie ujawnił okoliczności istniejących przed wydaniem wyroku, które miałyby wpływ na prawo lub wysokość świadczenia emerytalnego, Sąd uznał, że w dniu 13 grudnia 2004 r. podstawy faktyczne i prawne rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie IV U (...) były tożsame z obecnie ustalonym stanem faktycznym i prawnym.

W ocenie Sądu Najwyższego, niewątpliwie od dnia decyzji z dnia 5 sierpnia 1998 r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury Ew 90 do dnia wydania decyzji z dnia 19 września 2018 r. – minęło około 20 lat, co uniemożliwia wznowienie postępowania co do tej decyzji. W skardze kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy nie wskazuje późniejszej decyzji ZUS, odnośnie do której postępowanie należałoby wznowić po uwzględnieniu art. 114 ust. 1e ustawy emerytalnej.

W tych okolicznościach brak jest oczywistości naruszenia podstawowego dla rozpoznania sprawy o wznowienie postępowania przed organem rentowym art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej - w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.) oraz art. 102 k.p.c.